

F. t. beslutn. vedr. udnævnelse af det danske medlem af Europa-Kommissionen

Bemærkninger til forslaget

EU-samarbejdet er i dag præget af en udpræget mangel på demokrati. Særlig det forhold, at Europa-Kommissionen, der har eneretten på at fremsætte forslag, ikke er folkevalgt, men derimod udpeget af de respektive regeringer, udgør et demokratisk problem. EU bliver aldrig en demokratisk instans, hvis de folkevalgte alene må behandle forslag, som er fremlagt af andre, og ikke selv kan deltage aktivt i denne proces. Nærværende forslag til lov om valg af kommissær til Kommissionen ændrer på retstilstanden, således at regeringen fratages sin ret til at udpege kommissæren, der herefter vælges af Folketinget på linje med, hvad der bl.a. kendes fra Folketingets Ombudsmand.

Af traktatens art. 213 TEF fremgår det, at Kommissionen skal udføre sit erhverv i fuldstændig uafhængighed. Dette forhindrer, at den danske kommissær kan underlægges samme betingelser som de danske ministre, der som bekendt skal respektere ministeransvarlighedsloven. Derimod er traktaten ikke til hinder for, at Folketinget fremover inddrages ved udpegningen af Danmarks kommissær. Ideelt set ønsker forslagsstillerne, at Kommissionen omdannes til et embedsapparat i stedet for en politisk enhed, og i det mindste, at kommissærene underlægges lige så strenge krav som dem, der gælder for ministre. Særlig under hensyntagen til, at visse kommissærer gennem tiderne har haft usædvanlig vanskeligt ved at overholde de almindelige budgetmæssige, forvaltningsretlige og demokratiske spilleregler, er der al mulig grund til at skabe regler, der kan stille den enkelte kommissær individuelt til ansvar, så vedkommende ikke kan dække sig under kollegiet. Vedtagelse af nærværende forslag medvirker til at skabe en retstilstand, hvor kommissæren står selvstændigt til ansvar. Godt nok vil de traktatbestemmelser, der er den grundlæggende årsag til problemet, ikke blive ændret. Men en kommissær valgt af Folketinget vil ikke bare have et større flertal bag sig, men vil også nyde større politisk opbakning og føle en nærmere forpligtelse over for Folketinget til at stå i løbende kontakt og være formidler – naturligvis under respekt for traktatens uafhængighedsbestemmelser – mellem Folketinget og EU-systemet.

Med andre ord vil kommissæren fremover – under respekt for traktatens uafhængighedsbestemmelser – være Folketingets i stedet for regeringens udsendte.

Det kan indvendes, at det ville føre til ustabilitet i Kommissionen, hvis udnævnelsen af medlemmerne skulle ske ved folketingsbeslutning, og at det således ville blive teknisk muligt at have en kommissær, der ikke støttes af regeringen. Dette synspunkt må imidlertid afvises, da kommissæren fortsat skal udpeges for en på forhånd fastsat periode, der alene kan afbrydes efter de i art. 215 og 216 TEF fastsatte bestemmelser, hvorfor det således ikke kan frygtes, at et ændret flertal i Folketinget skulle trække en tidligere valgt kommissær hjem for at erstatte vedkommende med en fra det nye folketingsflertal, da dette fortsat kun vil være muligt efter de nugældende regler om afskedigelse. Endvidere er det jo netop kommissærens opgave at være politisk uafhængig, hvorfor det hverken vil styrke Folketingets eller regeringens umiddelbare indflydelse på EU-samarbejdet, når kommissæren fremover udpeges af Folketinget. Derimod vil det styrke den folkelige legitimitet, da der således vil være et folketingsflertal bag kommissæren.

Efter forslagsstillerens opfattelse bør Kommissionen være en embedsmansinstitution snarere end en politisk institution. De nye regler, såfremt nærværende forslag vedtages, vil føre i retning heraf, idet Folketingets partier vil være tvunget til at mødes i konsensus bag udpegningen af kommissæren. Som bekendt har Danmark ikke tradition for flertalsregeringer, og en regering kan derfor ikke selv længere udpege sin kommissær, men må søge flertal for sit forslag i Folketinget. Dette vil både styrke fagligheden og være med til at afpolitisiere Europa-Kommissionen, hvilket er i fin overensstemmelse med ønsket om, at den politiske hovedvægt i EU-samarbejdet bør ligge i Rådet. At den danske repræsentant, der ikke desto mindre oftest har en fortid i politik, ikke skulle have opbakning fra et flertal i Folketinget, virker ud fra en almindelig demokratiopfattelse meget besynderlig. Dette er imidlertid situationen efter de nugældende regler, hvor regeringen selv udpeger kommissæren.